

ר"ע מברטנורא

מסכת אבות, פרק א' משנה ט"ז

עשה לך רב. לענין הוראה
מדבר עכשיו, אם צא דין
לפינך ונסתפקת בו, עשה לך
רב, והסתלק מן הספק. ולא
תפסוק עליו אתה לצדו. כי
הא דרצא כי הוי אחי טרפתא

רבן גמליאל היה אומר,
עשה לך רב, והסתלק
מן הספק, ואל תרבה לעשר
אמדות:

לגביה הוי מכניף לכולהו נצחי דמתא מחסיא, אמר, כי היכי דלמטיין שיצא מכשורא: ואל
תרבה לעשר אומדות. שהמפריש מעשרות מאומד אינו ניזול מן הקלקלה. אם פוחת ממנה
שראוי ליתן, מעשרותיו מתוקנים ופירותיו מקולקלים. ואם העדיף על שהיה ראוי ליתן,
פירותיו מתוקנים ומעשרותיו מקולקלים:

תפארת ישראל - יכין

ר"ג אומר הוא רבן גמליאל הזקן בן רבן שמעון בן הלל הבבלי שנעשה נשיא
[כשבת טו.], ונ"ל דכל היכא שהיה מבניו של הקודם, לא קאמר גביה קבל, דכל
המניח בן ממלא מקום אביו, הו"ל כחי [כב"ב קט"ז.]: **עשה לך רב והסתלק מן
הספק** לעיל [במשנה ו'] אמר דרך כלל שישתדל שיהיה רב בעירו, וכאן מדסיים
והסתלק מהספק בהא הידיעה, מוכח דבפרטות מיירי, ור"ל בכל ספק שיקרה
לך בתורה עשה לך רב אפילו לקטן ממך, להתיעץ עמו, למען תסתלק מהספק,
וכמשחז"ל [הוריות ג:], דרב בכל טריפות דאתא לקמיה, מכנף כל טבחא דמתא,
כי היכא דלמטייה שיבא מכשורי: **ואל תרבה לעשר אומדות** לא במעשרות ממש
קאמר, דזהו דין, ובמסכת זו רק מדות נשנו כמש"ל, ותו מה אל תרבה, איסור גמור
הוא, דהמרבה במעשרות מעשרותיו מקולקלין [כמנחות נ"ד.]: אמנם משל הוא
דנקט, [וכלעיל משנה י"א], וה"ק אם תרצה מכח ספיקתך להחמיר, כהמפריש
מעשרות מאומד, שמרבה במעשרות כדי לצאת מהספק, על זה אני אומר לך,
דכמו המרבה במעשרות, ע"י שיחמיר יתגלגל לו קלקול בצד אחר וכמו שאמרנו,
כמו כן המחמיר בדין מדיני התורה, לכן תשועה ברוב יועץ:

